שני לוחות הברית — אות ז' זהירות

זהיר נקרא הנזהר בשעת מעשה, וזריז קודם מעשה, כי זריזין מקדימין. ושניהם שייכין הן בסור מרע, הן בעשה טוב. הן שיהיה זהיר בסור מרע, ויהיה זריז ויקדים את עצמו בסייגים ובשמירה יתירה שלא יבא לידי שום איסור, הן חמור הן קל, הן איזה מדה ממדות רעות. והן בעשה טוב, איזה מצוה ופעולה טובה ומדה טובה יהיה נזהר לשמרה, ויהיה זריז ומקדים להביא עצמו לידי טוב הזה, ויעשה הדבר בזריזות ובשמחההגה"הולא בעצלות ובעצבות, ועל זה נאמר (דברים כח, מז) תחת אשר לא עבדת וגו' בשמחה. ואז שורה השכינה, כי אין השכינה שורה מתוך עצבות, אלא מתוך שמחה (שבת ל, ב). רצה לומר, שמחה הנזכר. ונודע כי פרשת אשת חיל בסוף משלי קאי אשכינה, והזכיר הזריזות (לא, טו) ותקם בעוד לילה וגו' עד (שם כז) ולחם עצלות לא תאכל, ולחם נקרא מאכל המצוה התורה, כדפירש בזוהר (תקו"ז תקון כא נא, א) ועשה לי מטעמים כאשר אהבתי (בראשית כז, ד), מפיקודין דעשה, וכן התורה נאמר בה (משלי ט, ה) לכו לחמי בלחמי, וכיון שהשכינה אינה אוכלת אותם, הם נדחים לחוץ. על כן צריך ליזהר בזריזות, כך כתוב בראשית חכמה:, ועל זה אמר יודא בן תימא (אבות ה, כ) הוי גבור כארי. ולא יתן מנוחה רגע אחת שיהיה מקום ליצה"ר להסית ולהדיח. וגבור כארי, הוא כענין (שם ד, א) איזהו גבור הכובש שהזכיר בן זומא:

ובמעלות המדות כתב וזה לשונו, דעו בני, כי מעלת הזריזות היא מידה חשובה, לפי שמתחילת ברייתו של אדם לא נברא אלא להיות זריז במעשיו ובדרכיו כמו שכתוב (בראשית ב, ז) ויהי האדם לנפש חיה, מאי חיה זריזותא (בר"ר יד, י) ואמרו חז"ל באגדה (שם) עשאו עבד מכורן לעצמו, שאם אינו יגע אינו אוכל, ראה מ"ש בענין (בראשית ב, טו) ויניחהו בגן עדן לעבדה ולשמרה, וכי עבודה ושמירה הוה צריך. אלא כדי לזרזו כו', עכ"ל:

ויש לפרש מה שאמר הכתוב (ויקרא יח, ה) אשר יעשה אותם וחי בהם, פירוש כענין לנפש חיה הנ"ל, שרצה לומר שיעשה בחיות ובזריזות ולא בעצלתיים, כשיש באדם רוח עצלות ועצבות שהוא כח החצונים, מכביד כל אבריו של האדם באופן שאין כח באבריו לקום ממטתו לעמוד לתורה ולתפלה וכן בשאר המצות, אז אבריו כאלו מתים. אבל יעשה אותם האדם ויגבור כארי על ידי דביקותו בה' אלהים חיים, ואז וחי בהם. וגם כן קרוב לענין שפירש רש"י במסכת ברכות (נא, א) על הדברים הנאמרים בכוס של ברכה, ואחד מהן חי. פירש רש"י, פרישק"ו בלע"ז. כלומר, שהוא בריא ולא הופג טעמו. והכל עניין אחד:

נשלם אות זיי"ן